

บทที่ 1

การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และการสอนที่มีประสิทธิภาพ

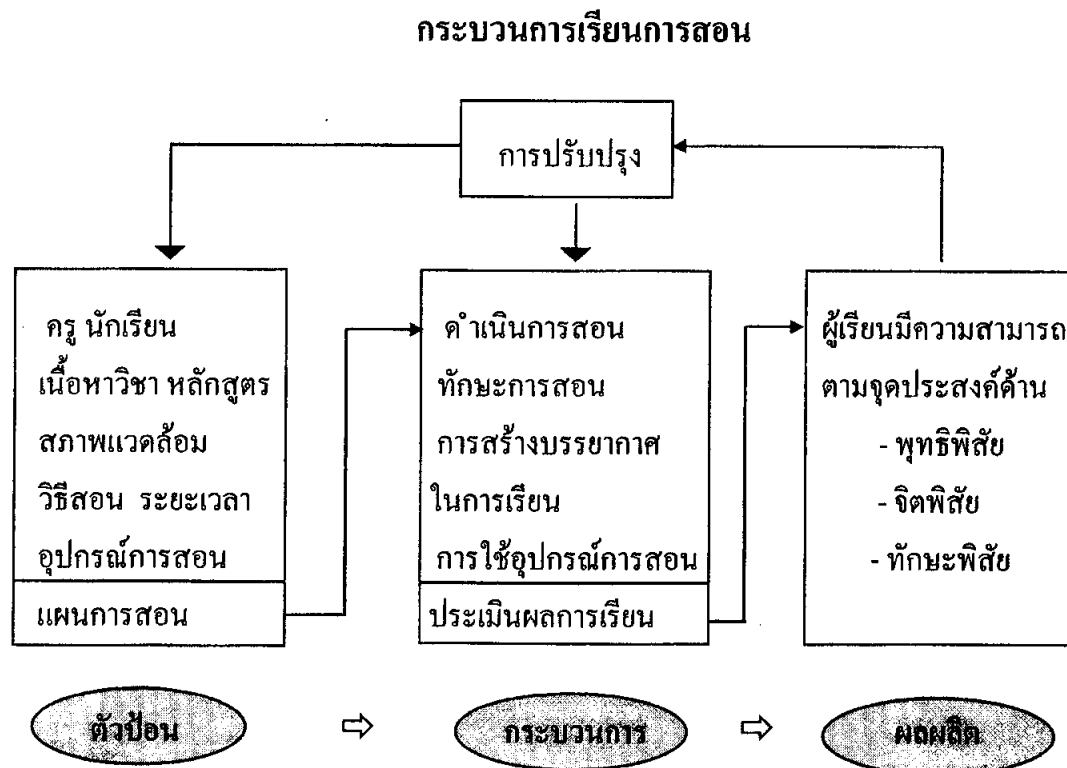
กิจกรรมการเรียนการสอน หรือการบอกเล่า กระตุ้น เพื่อให้ผู้อื่นทำและปฏิบัติตาม ในลักษณะของการสอน เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่การเรียนการสอนจะเกิดขึ้นเฉพาะในครอบครัว หรือผู้ที่คุ้นเคยกัน ในลักษณะของการอธิบายวิธีการ บอกเล่าให้ทำ ทำให้ดู ฝึกงาน ฝึกปฏิบัติ เช่นครอบครัวชาวนา จะอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนให้รู้จักวิธีการ และกระบวนการทำนา การดูแลสัตว์เลี้ยง การปลูกและเก็บเกี่ยวพืชผล ฝึกให้สังเกตวิธีการใช้ประโยชน์จากดิน ต้นไม้ และทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนครอบครัวชาวประมงก็จะอบรม สั่งสอนบุตรหลานของตนให้รู้จักกับการประมง การใช้เครื่องมือต่างๆ การสังเกตทิศทางลม และท้องฟ้า การออกเรือ การทำงานบนเรือและอื่นๆ เป็นต้น การเรียนการสอนได้รับการพัฒนาเรื่อยๆและต่อเนื่องกันมาอย่างเป็นระบบ จนเข้ามาสู่ระบบการศึกษาในโรงเรียน ซึ่งมีครูเป็นผู้สอน ให้ความรู้ แนวคิด และฝึกทักษะเบื้องต้นแก่เด็ก และเยาวชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้ และสามารถพัฒนาความรู้ และแนวคิดต่างๆเพื่อการประกอบอาชีพต่อไป

การจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบ

การดำเนินงานอย่างมีระบบในเรื่องใดๆก็ตาม ย่อมทำให้การดำเนินงานนั้นประสบความสำเร็จได้ ซึ่งระบบของการทำงานโดยทั่วไปจะประกอบด้วย ตัวป้อน (input) กระบวนการ (process) ผลผลิต (output) และการประเมินผลย้อนกลับ (feedback) เพื่อการปรับปรุง องค์ประกอบเหล่านี้ จะมีความสัมพันธ์ เพื่อให้ได้ผลงาน หรือผลผลิตตามที่กำหนด หรือตามที่มุ่งหวังไว้ ทั้งนี้โดยการประเมินผลผลิตที่ได้ เพื่อนำข้อมูล หรือปัญหาต่าง ๆ นำมาปรับปรุง ตัวป้อน และกระบวนการ ซึ่งจะเป็นวงจรที่ต่อเนื่องกันไป

ในระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน หรือในชั้นเรียนก็เช่นเดียวกัน ตัวป้อนของกระบวนการเรียนการสอนจะประกอบด้วย ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร เนื้อหาวิชา วิธีการสอน และอื่นๆ แล้วจึงนำมาจัดทำเป็นแผนการสอน สำหรับกระบวนการนั้น จะเป็นการ

ดำเนินการสอนในชั้นเรียน หรือการนำแผนการสอนมาใช้ ซึ่งจะต้องประกอบด้วยกิจกรรมการสอนในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการมีทักษะการสอนของครู และการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน และดำเนินการประเมินผลการเรียนการสอนในชั้นเรียนสำหรับช่วงเวลานั้นๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทักษะในเนื้อหาวิชานั้นๆ ในทุกๆ ด้าน เช่น พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และเมื่อประเมินประสิทธิภาพของผู้เรียนแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อดำเนินการปรับปรุงตัวป้อน และกระบวนการต่อไป

การสอนที่ได้อย่างถูกต้องนั้น จะมีลักษณะของการเป็นระเบียบ เป็นระบบ และมีความต่อเนื่องของการดำเนินงาน ซึ่งเริ่มตั้งแต่การวางแผนงาน การดำเนินการสอน การประเมินผลการสอน และการปรับปรุงการสอน อาจจะกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบจะมีลักษณะของการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนสำรวจสภาพแวดล้อมต่างๆในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ผู้เรียน เนื้อหาสาระของวิชาที่จะดำเนินการสอน ข้อมูลต่างๆที่จะนำมาเป็นทรัพยากรประกอบการสอน

2. ผู้สอนจะต้องนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ นำมากำหนดแผนการสอน โดยกำหนดจุดประสงค์ของการสอน การจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกัน กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน และอุปกรณ์การสอน

3. จัดเตรียมเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมของการสอนที่ได้กำหนดไว้ โดยการผลิตสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่จะสอน กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่น่าสนใจ และการสร้างแบบทดสอบ

4. ดำเนินการสอนตามแนวทางที่กำหนดไว้ โดยจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสอน ทำให้การเรียนรู้เป็นที่น่าสนใจ และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

5. ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามแนวทางการประเมินผลที่ได้กำหนดไว้ เพื่อตรวจสอบพฤติกรรม และความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามเกณฑ์ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

6. ผู้สอนจะต้องประเมินผลย้อนกลับ จากผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของนักเรียน และประเมินผลการสอนของตนเอง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

การจัดระบบการเรียนการสอนในชั้นเรียน จะต้องประกอบด้วยแนวทางการดำเนินงานเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

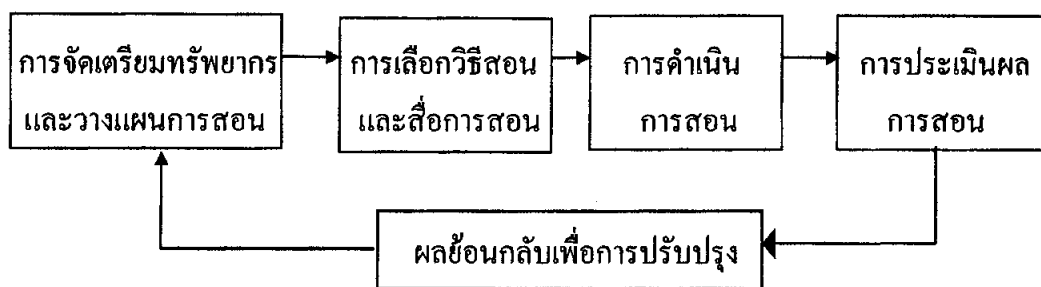
1. การจัดเตรียมทรัพยากรและวางแผนการสอน ผู้สอนจะต้องสำรวจปัญหาของการสอนว่าเกิดจากอะไร และสิ่งใดเป็นอุปสรรคสำหรับการสอน และเพื่อให้การสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพ จะต้องนำสิ่งใดมาเป็นส่วนประกอบของการสอน รวมทั้งพิจารณาว่าสื่อชนิดใดที่เหมาะสมสำหรับผู้สอนและการสอน นอกจากนี้จะต้องสำรวจทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียน หรือสภาพแวดล้อมของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อให้สามารถนำมาใช้เสริมการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพขึ้น เช่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือวัสดุต่างๆ จากนั้นจึงนำมากำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน แล้วจึงนำข้อมูลต่างๆ มาจัดเตรียมการสอน หรือการวางแผนการสอนต่อไป

2. การเลือกวิธีสอนและสื่อการสอน ผู้สอนจะต้องศึกษาเนื้อหาวิชาที่จะสอน ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชากับวิธีการสอน ซึ่งมีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน รวมทั้งการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงจุดประสงค์ของการสอน และเนื้อหาวิชา

เพื่อให้การสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เช่นเดียวกับการใช้สื่อการสอน ซึ่งจะต้องให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา เวลา สภาพของห้องเรียน และเหมาะสมกับวัย และความสนใจของผู้เรียนได้

3. การดำเนินการสอน ขั้นตอนของการดำเนินการสอนเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของระบบการเรียนการสอน ซึ่งจะเป็นการดำเนินการสอน หรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่กำหนดไว้แล้ว เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

4. การประเมินผลการเรียนการสอนและการประเมินผลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการสอน ซึ่งจะเป็นการตรวจสอบ หรือทดสอบความสามารถในการเรียนรู้ หรือความสำเร็จของผู้เรียนให้ตรงตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ในเวลาเดียวกันก็จะเป็นการพิจารณาผลที่ได้ เพื่อนำมาประเมินผลย้อนกลับสำหรับนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการสอนของผู้สอนต่อไป

การสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องมีความสามารถ มีความรู้ และมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน ซึ่งครูที่มีประสบการณ์ในด้านการสอนจะสามารถปรับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียน เนื้อหาวิชา สภาพแวดล้อม และสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ครูจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการสอน และความรู้ในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ เพื่อช่วยให้การสอนของครูประสบความสำเร็จได้

1. ความรู้ในด้านเนื้อหาวิชาที่จะสอน
2. ความรู้เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม และการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน
3. ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เอกสารหลักสูตร และโปรแกรมการสอน
4. ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน

5. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษา และสภาพแวดล้อมของชุมชน
6. ความรู้ในด้านจุดมุ่งหมายของการศึกษา ทั้งในด้านจิตพิสัยที่มุ่งให้แก่ผู้เรียน

นอกเหนือจากความรู้ในด้านต่างๆแล้ว ผู้สอนจะต้องรู้จักการคิดอย่างมีเหตุผล มีความสามารถในการตัดสินใจ ปรับปรุง หรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีทักษะการสอนก่อนเข้าชั้นเรียน ในระหว่างการสอนหรือหลังจากการสอนเสร็จสิ้นแล้วและความสัมพันธ์ของทักษะที่ต่อเนื่องกัน ซึ่งจะทำให้ครูสามารถดำเนินการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ครูและการสอนของครู

การสอนเป็นทักษะที่ค่อนข้างจะซับซ้อน ซึ่งผู้ที่มีทักษะในการสอนจะต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่จะสอน และรู้วิธีที่จะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งสามารถปรับสถานการณ์ หรือจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียนได้ด้วย นอกจากนี้ยังหมายถึงวิธีการเพื่อกระตุ้น เร้าความสนใจเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หรือมีทักษะในเรื่องใหม่ๆ รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายในแนวทางที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา กระบวนการวิชา สภาพแวดล้อม ระดับความสามารถ และความพร้อมของผู้เรียน ตลอดจนการใช้เวลาได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ การสอนยังรวมถึงการให้คำแนะนำ แนวคิด ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความสามารถ มีทักษะได้สูงสุดตามศักยภาพของผู้เรียน

โดยทั่วไปครูแต่ละคนย่อมมีบุคลิก และวิธีดำเนินงานที่เป็นเรื่องเฉพาะของตนเอง การศึกษาบทบาทและหน้าที่ของครูอย่างละเอียดจะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจบทบาทในวิชาชีพของตนเอง และเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเองด้วย ซึ่งลักษณะของครูที่สอนในชั้นเรียนจะมีอยู่ 4 ประเภท คือ

1. เข้มงวดในการสอน (Authoritarian)

ครูประเภทนี้จะเข้มงวด และควบคุมนักเรียนอย่างมาก นักเรียนจะต้องนั่งประจำที่นั่งของตนเองตลอดเทอมในวิชานั้นๆ โต๊ะเรียนและเก้าอี้นั่งจะต้องอยู่ในระเบียบ ในระหว่างการเรียน นักเรียนจะต้องนั่งเรียนในที่นั่งของตนเอง และไม่อนุญาตให้นักเรียนเดินไปมาในชั้นเรียน หรือลาออกนอกชั้นเรียน ดังนั้น นักเรียนจะเรียนตามที่ครูสอน โดย

ไม่มีการถามคำถาม พูดคุย หรือปรึกษาหารือกันระหว่างนักเรียน ครูประเภทนี้จะไม่นิยมนำกิจกรรมการเรียนที่นอกเหนือจากการสอนในชั้นเรียน และมีความเห็นว่า กิจกรรมอื่นๆ จะทำให้นักเรียนขาดความสนใจในการเรียน นักเรียนควรจะเรียนรู้ และได้รับความรู้อย่างแท้จริงจากการฟังบรรยายของครูเท่านั้น สำหรับนักเรียนเองจะไม่กล้าที่จะคิด หรือแสดงความคิดเห็น เนื่องจากจะต้องทำตามทีครูกบอกให้ทำ และครูจะเป็นผู้ตัดสินใจแต่เพียงผู้เดียว ดังนั้นลักษณะการสอนของครูแบบนี้ จะไม่สร้างแรงจูงใจในการเรียนและ ไม่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มที่ดีแก่นักเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอนจะค่อนข้างอึดอัด

2. มีความเป็นครู (Authoritative)

ลักษณะของครูประเภทนี้จะเข้มงวด และควบคุมนักเรียนเช่นเดียวกัน แต่ให้โอกาส และสนับสนุนให้นักเรียนได้มีอิสระบ้าง ครูจะอธิบาย และชี้แจงเหตุผลของการใช้กฎ ระเบียบในชั้นเรียน หรือการตัดสินใจของครูในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในกรณีที่นักเรียนทำผิดระเบียบ ครูจะทำโทษ หรือบอกกล่าวด้วยวิธีสุภาพ แต่เข้มแข็งและเอาจริงเอจัง ครูจะเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นได้ในชั้นเรียน หรือระหว่างการเรียนการสอน ถ้าความคิดเห็น หรือคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่กำลังเรียนอยู่ บรรยากาศการเรียนการสอน จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ และฝึกทักษะในการสื่อสารซึ่งกันและกัน ครูจะแสดงความเอาใจใส่นักเรียน ให้ความสนใจ และให้กำลังใจแก่นักเรียนในการเรียน ครูจะตรวจการบ้านนักเรียนและให้ข้อเสนอแนะเสมอๆ รวมทั้งสนับสนุนให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นตนเอง มีพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสังคมในทางที่ถูกต้อง และกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จได้ ครูจะเป็นผู้แนะนำให้นักเรียนทำโครงการต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จด้วยตนเอง มากกว่าจะเป็นผู้นำให้นักเรียนทำโครงการตามความประสงค์ของครู

3. ตามใจนักเรียน (Laissez-faire)

ครูจะออกคำสั่งหรือควบคุมดูแลนักเรียนน้อยมาก ส่วนใหญ่แล้วครูจะอนุญาตให้นักเรียนทำด้วยตนเอง ตามความพอใจ และความต้องการของนักเรียน ครูจะไม่ใช้กฎ ระเบียบใดๆ บังคับการกระทำของนักเรียน และไม่ต้องการทำให้นักเรียนรู้สึกเสียใจ หรือผิดหวัง เมื่อนักเรียนไม่สนใจบทเรียน ครูจะคิดว่าการสอนของตนเองไม่สามารถสร้างความสนใจให้แก่ให้นักเรียนได้ และเมื่อนักเรียนพูด หรือถามในระหว่างการบรรยาย ครูจะยอมรับ และเชื่อว่านักเรียนจะต้องมีเรื่องสำคัญที่จะพูด หรือให้ข้อเสนอแนะ ในระหว่าง

การสอน ครูจะให้ความสนใจ และเอาใจใส่ต่อความรู้สึก และอารมณ์ของนักเรียนตลอดเวลา มากกว่าการควบคุมชั้นเรียน ในบางครั้งครูจะไม่สนใจกับเนื้อหาวิชาการในการตัดสินใจ แต่จะขึ้นอยู่กับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียนทั้งชั้น เป็นส่วนใหญ่ ครูลักษณะนี้ต้องการที่จะเป็นเพื่อน หรือเป็นมิตรกับนักเรียนทั้งในชั้นเรียน และนอกเวลาเรียน โดยไม่มีขอบเขตระหว่างการเป็นครู และการเป็นเพื่อนกับนักเรียน การตามใจนักเรียนในลักษณะนี้จะทำให้นักเรียนไม่สามารถควบคุมตนเองในการประพฤติ หรือปฏิบัติต่อสังคมในทางที่ถูกต้องได้ เนื่องจากครูละเลยการควบคุม เมื่อถามความเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับครูในลักษณะนี้ จะได้รับคำตอบว่า ครูเป็นคนใจดีที่นักเรียนทุกคนชอบ ทุกอย่างดูง่าย ๆ สำหรับการเรียน ในชั้นเรียนไม่ค่อยมีระเบียบ แต่เราจะไม่ได้รับอะไรเลยในการเรียน

4. ไม่เอาใจใส่การสอน (Indifferent)

ครูในลักษณะนี้จะไม่ใส่ใจการเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือนักเรียน ครูจะสอนไปเรื่อย ๆ เหมือนชั่วโมงเดิมๆที่เคยสอนมา ไม่มีการดูหรือกวาดชั้นการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด ไม่สนใจที่จะจัดกิจกรรมการสอนอื่นๆนอกสถานที่ หรือเสนอโครงการทางวิชาการ ไม่เตรียมการสอน ดังนั้นห้องเรียนจึงค่อนข้างขาดระเบียบวินัยที่ดีงาม ครูขาดทักษะในการสอน ไม่มีความเชื่อมั่นและไม่ส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย การเรียนการสอนดำเนินไปในลักษณะที่ผ่านไปวันๆเท่านั้น นักเรียนไม่มีโอกาสฝึกทักษะการสนทนา การสื่อสาร พูดยา หรือถกเถียงปัญหาต่างๆ ครูไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ และนักเรียนจะไม่ได้รับความรู้ในการเรียนเลย ไม่มีการตั้งคำถาม การสอนส่วนใหญ่จะเป็นการบรรยายโดยไม่มีอุปกรณ์การสอน ถ้ามีเวลาเหลือในท้ายชั่วโมง ครูจะให้นักเรียนอ่านหนังสือเงียบๆ หรือพูดกันค่อยๆ นักเรียนจะต้องรับผิดชอบการเรียน ศึกษาและขนขวายหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง

การดำเนินการสอนเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง และผู้สอนก็จะทำหน้าที่เป็นศิลปิน หรือผู้แสดง ซึ่งจะต้องถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ และทักษะ ไปสู่ผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีชีวิต มีความรู้สึก สามารถรับรู้ และเรียนรู้ได้มากน้อยแตกต่างกัน แตกต่างจากศิลปินประเภทอื่นที่ถ่ายทอดความรู้สึก ความสามารถ หรือทักษะ ลงสู่ผืนผ้าใบ รูปปั้น บทเพลง หรืออื่นๆ การสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ของผู้สอนนั้นจะทำให้ผู้เรียน หรือนักเรียนมีความรู้

ความสามารถ และทักษะตามที่ต้องการได้ ซึ่งหน้าที่ในการดำเนินการสอนของครูมีดังต่อไปนี้คือ

1. อธิบาย หรือการบอกกล่าวเนื้อหาวิชาหรือจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามที่ต้องการ ซึ่งผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการสื่อความหมาย ถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ และทักษะให้แก่ผู้เรียน กระตุ้น เร้าความสนใจให้ผู้เรียนสนใจในสิ่งที่เรียน
2. มีความคิดริเริ่ม สามารถตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่างๆ มีความเป็นผู้นำ รวมทั้งสามารถจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เนื่องจากผู้เรียนมีความแตกต่างกันในหลายๆด้านในระยะเริ่มต้นของการเรียน ผู้สอนจะต้องมีความสามารถที่จะจัดกลุ่มผู้เรียน หรือทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนร่วมกันในลักษณะกลุ่ม มีความรู้สึกพอใจที่จะทำงาน เรียน และอยู่ร่วมกันได้
4. ให้ความรักและความเมตตาแก่ผู้เรียนอย่างทั่วถึงกันโดยไม่มีอคติ เนื่องจากผู้เรียนบางคนจะมีสภาวะทางครอบครัวที่แตกต่างกัน ผู้สอนต้องเข้าใจผู้เรียน ปกป้องเอาใจใส่และดูแลผู้เรียน รวมทั้งสร้างความมั่นใจ และส่งเสริมผู้เรียนให้สนใจการสอนของครู
5. สร้างความเสมอภาค ทัศนคติ และค่านิยมที่ดีให้แก่ผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนจะมาจากครอบครัวซึ่งมีสถานะ ทัศนคติ และค่านิยมที่แตกต่างกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะสอดแทรกสิ่งที่มีคุณค่าเหล่านี้ในทางที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนในระหว่างการสอน เพื่อเป็นการปรับพฤติกรรม และลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่ผู้เรียน
6. ศึกษาสาเหตุ และวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนของผู้เรียน เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา และให้คำแนะนำสำหรับการพัฒนาผู้เรียน
7. ประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มในชั้นเรียน โดยการใช้แบบทดสอบ และรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ปกครองทราบต่อไป
8. ปรับปรุงสภาพของชั้นเรียน ตกแต่งห้องเรียนให้ดูเป็นที่น่าสนใจสำหรับการเรียนการสอน และเปลี่ยนแปลงเป็นระยะๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน
9. มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน นอกเหนือจากการสอนปกติ เช่น ร่วมในโครงการต่างๆ ของโรงเรียน สนับสนุนและร่วมในกิจกรรม หรือชมรมต่างๆ ของโรงเรียน
10. ศึกษาหลักสูตร รวมทั้งปรับ และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน และสภาพของชุมชนที่โรงเรียนนั้นตั้งอยู่

11. สนับสนุน และให้ความร่วมมือกับชุมชน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตลอดจนให้คำปรึกษาและให้ความรู้แก่ชุมชน เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชน

12. มีส่วนร่วมและให้ความสนใจในการพัฒนาวิชาชีพครู ปรับปรุงการทำงานของ ตนเอง ศึกษาและเฝ้าหาความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอน เข้าร่วมการ สัมมนาทางวิชาการ และเสนอบทความ เพื่อเสริมความรู้ในด้านวิชาชีพครูให้ทันสมัยอยู่ เสมอ

การเตรียมความพร้อมในวิชาชีพครู

การเป็นครูที่ดีมีความสามารถในการสอนนั้น ผู้สอนจะต้องมีความพร้อมใน หลายๆด้าน และเตรียมพร้อมสำหรับความก้าวหน้าในวิชาชีพครูดังต่อไปนี้

1. เตรียมพร้อมในด้านการปฏิบัติตนเอง เนื่องจากการเป็นครูมีหน้าที่ในการให้ ความรู้ ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ มีความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น สำหรับความประพฤติของตนเอง รวมทั้งพยายามที่จะปรับปรุงตนเอง ตรวจสอบความ สามารถในการสอนของตนเองอยู่เสมอ มีวิสัยทัศน์กว้าง สร้างความมั่นใจให้แก่ตนเอง เพิ่มความรับผิดชอบ หรือเอาใจใส่ผู้อื่นมากขึ้น

2. มีความรู้เนื้อหาวิชาที่จะสอนเป็นอย่างดี ครูจำเป็นจะต้องศึกษาหลักสูตร กระบวนวิชาที่รับผิดชอบในหลักสูตร เนื้อหาวิชาและจะต้องมีความรู้มากกว่าเนื้อหาวิชาที่ ระบุไว้ในหลักสูตร หรือในหนังสือแบบเรียน ซึ่งจะทำให้ครูสามารถดำเนินการสอน วาง แผนการสอนได้สอดคล้องกับหลักสูตร รวมทั้งสามารถสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนมี ความรู้หรือมีประสบการณ์เพิ่มมากขึ้นได้

3. มีความรู้ในเรื่องวิธีสอน ครูจะต้องสามารถเลือกใช้วิธีสอนได้เหมาะสมกับเนื้อ หาวิชาและสภาพแวดล้อม มีทักษะในการสอน รวมทั้งมีความสามารถในการสร้าง บรรยากาศการเรียนการสอน และการจัดการห้องเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุจุด ประสงค์ได้

4. มีความสามารถในการสื่อสาร ครูจะต้องรู้จักวิธีการพูดสื่อความหมายในทางที่ ถูกต้องกับนักเรียน เพื่อนครูด้วยกัน ผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งรู้จักการฟังด้วย

5. เข้าใจระดับความสามารถของตนเอง ครูจะต้องรู้ว่าตนเองมีความสามารถในการ เรื่องใดที่เกี่ยวกับการสอน ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น สนใจที่จะ ศึกษาและหาประสบการณ์เพิ่มเติมในส่วนด้อยเพื่อเป็นการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูจากเดิม 4 ด้าน เป็น 11 ข้อ ในปี พ.ศ. 2537 ซึ่งมีเนื้อหาสาระครอบคลุมเกณฑ์เดิม ซึ่งครูจะสามารถนำไปปฏิบัติและประเมินพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของครูได้ รวมทั้งเป็นเกณฑ์ของการปฏิบัติตน และปฏิบัติงานในหน้าที่ครู เพื่อประกันคุณภาพการทำงาน และการเป็นครู ซึ่งคุรุสภาได้ประสานการใช้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ทั้ง 11 ข้อ กับสำนักงานข้าราชการครู (ก.ค.) และหน่วยงานต้นสังกัดของครูเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามเกณฑ์นี้ ต่อมาในปีพ.ศ.2539 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีประกาศกำหนดให้เป็นเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อให้ครูได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน และปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในความเป็นครูและให้บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2539 เป็นต้นไป ซึ่งมีรายละเอียดตามหนังสือเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างเสมอ

หมายถึงการศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ ที่องค์การหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน

หมายถึงการเลือกอย่างชาญฉลาด ด้วยความรัก และหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้น ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมอื่นๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

หมายถึงการใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติให้เกิดผลจริง

หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

หมายถึงการประดิษฐ์ คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุง เครื่องมือ อุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียน

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน

หมายถึงการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ ตามสภาพความแตกต่างของบุคคล ด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยม และนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ

หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครูนำเสนอรายงานการปฏิบัติ ในรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา และเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน
2. เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการ หรือนวัตกรรมนั้นๆ
3. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนด ที่เกิดกับผู้เรียน
4. ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติ ในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใส ศรัทธา และถือเป็นแบบอย่าง

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของเพื่อนร่วมงาน ด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

หมายถึง การตระหนักในความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

หมายถึง การค้นหา สังเกต จดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

นอกเหนือจากเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูแล้ว สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ยังได้กำหนดจรรยาบรรณครู 9 ประการ ในปี พ.ศ. 2539 ดังต่อไปนี้

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้อง ดีงาม ให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งกาย วาจา และจิตใจ

4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์

5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์ อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ ตามปกติ และไม่ใช้ให้ศิษย์กระทำการใดๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนเองโดย มิชอบ

6. ครูย่อมพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อ การพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู

8. ครูพึงช่วยเหลือ เกื้อกูลครู และชุมชนในทางสร้างสรรค์

9. ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญา และ วัฒนธรรมไทย

การสอนที่มีประสิทธิภาพ

การสอนของผู้สอนจะประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้สอนจะต้องมีเทคนิคการสอน ในรูปแบบต่างๆ นอกเหนือจากการมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่จะสอน วิธีสอน และการใช้ อุปกรณ์การสอน องค์ประกอบที่จะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1. เอาใจใส่ในการสอน

ผู้สอนที่ประสบความสำเร็จในการสอนนั้น ส่วนมากแล้วจะมีความ กระตือรือร้น และเอาใจใส่ต่อการสอน ซึ่งรวมถึงการค้นคว้าหาความรู้ที่น่าสนใจ การ เตรียมการสอน และการดำเนินการสอน ผู้สอนที่เอาใจใส่การสอนจะติดตามผลการเรียน ของผู้เรียน เอาใจใส่ต่อผลความก้าวหน้าของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้สอนที่เอาใจใส่ในการ สอนจะต้องรู้สึกสนุก และชอบการสอน มีความภูมิใจที่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียน เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เอาใจใส่ต่องานในหน้าที่ และปฏิบัติงานการสอน ด้วยความกระตือรือร้นเหมือนนักนักธุรกิจที่ปฏิบัติงานของตนเอง

2. ดำเนินการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์

การสอนของผู้สอนจะต้องดำเนินไปเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความสามารถ หรือมีพฤติกรรมตรงตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นผู้สอนอาจจะบอกจุดประสงค์

ของการเรียนสำหรับการสอนในคาบเวลานั้นให้ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างชัด เจนก่อนการสอน รวมทั้งกำหนดการประเมินผลผู้เรียนให้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

3. ทบทวนความรู้ที่เรียนไปแล้ว

พื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ในเรื่องต่อไป ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องทบทวนความรู้ของผู้เรียนก่อนที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาวิชาใหม่ต่อไป การทบทวนรู้นั้น ไม่ใช่การถามถึงหัวข้อเรื่องที่นักเรียนได้เรียนไปแล้ว แต่เป็นการถามถึงความเข้าใจของเนื้อหาวิชาที่นักเรียนได้เรียนไปแล้ว และจะเป็นการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่จะเรียนต่อไปด้วย

4. ดำเนินการสอนในลักษณะของกลุ่มการเรียนรู้

การดำเนินการสอนในชั้นเรียน ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงผู้เรียนซึ่งเรียนร่วมกันในชั้นเรียนในลักษณะของสังคมกลุ่ม เนื่องจากการสอนในชั้นเรียนไม่ใช่การมีปฏิสัมพันธ์เฉพาะผู้สอนกับนักเรียนเป็นรายคนเท่านั้น ดังนั้นการคำนึงถึงกลุ่มเพื่อนของนักเรียนซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกัน การจัดการเรียนการสอนในลักษณะของกลุ่มการเรียนรู้ หรือการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) จึงเป็นสิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนสนใจการเรียนมากขึ้น อย่างไรก็ตามการจัดการจัดกลุ่มให้แก่ผู้เรียน ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงสภาพภูมิหลังของนักเรียน กลุ่มเพื่อน และเมื่อจัดการเรียนในลักษณะดังกล่าวแล้วจะทำให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานร่วมกัน สามารถพัฒนาทักษะการพูดในด้านการปรึกษาหารือ มีความมั่นใจในการเสนอความคิดเห็น รวมทั้งมีความรู้ในด้านเนื้อหาวิชาเช่นเดียวกัน

5. สร้างแนวคิดในการเรียนรู้

การสร้างแนวคิด หรือระบุแนวทางในการเรียนให้แก่ผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนสามารถคิดค้นหาความรู้ได้ถูกต้องตามแนวทางที่กำหนด ไม่ออกนอกกรอบหรือแนวความคิดไปมากนัก กรอบหรือแนวคิดดังกล่าวอาจจะเป็นคำถาม การยกตัวอย่าง การกำหนดหัวข้อเรื่องสำหรับการสนทนา แลกเปลี่ยน และเสนอความคิดเห็น การกำหนดแนวคิดดังกล่าวจะทำให้ให้นักเรียนที่เรียนด้อย มีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีความมั่นใจในการเรียนมากขึ้น และทำให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนา เห็นความสำคัญของแนวคิดของตนเอง ทำให้การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจมากขึ้น

6. สอนเนื้อหาวิชาให้เกิดความเข้าใจ

ในการสอนเนื้อหาวิชาให้แก่ผู้เรียนนั้น ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายประการสำคัญของการสอนที่มีประสิทธิภาพ การที่ผู้เรียนมีความเข้าใจลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาอย่างแท้จริง 2-3 หัวข้อ ย่อมจะดีกว่าให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างกว้างๆ หรือเพียงผิวเผินในหลายๆ หัวข้อ ดังนั้นผู้สอนจะต้องมุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจ และมีความรู้ในแนวคิด หรือหลักการเฉพาะในเรื่องที่เห็นว่าสำคัญ โดยที่ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกเนื้อหาวิชาในบทเรียนที่เห็นว่าเหมาะสมเพื่อฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการคิดอย่างมีเหตุผล อย่างไรก็ตามผู้สอนควรพิจารณาสอนเนื้อหาวิชาที่มีความสมดุลกันระหว่างความลุ่มลึกของเนื้อหาวิชาที่จะสอน กับความกว้างของเนื้อหาวิชาด้วย

7. กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียน

การกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียน จะทำให้ผู้เรียนเอาใจใส่บทเรียนที่กำลังดำเนินอยู่ หรือปฏิบัติภาระกิจตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความสนใจจนสำเร็จ ซึ่งการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียนการสอนนั้นขึ้นอยู่กับผู้สอนเป็นสำคัญที่จะหาวิธีให้ผู้เรียนสนใจการสอน ซึ่งวิธีการหนึ่งอาจจะใช้ได้ผลดีกับนักเรียนกลุ่มหนึ่ง แต่อาจจะไม่เกิดผลกับนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งก็ได้ อย่างไรก็ตามสิ่งที่จะกระตุ้นความสนใจของนักเรียนมีดังต่อไปนี้

1. ความสนใจเฉพาะเรื่อง และความต้องการของนักเรียน
2. การรับรู้ความยากของภาระงานที่ได้รับมอบหมาย
3. การสำนึกในความสามารถของตนเองที่จะสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงได้

8. สื่อความหมายที่ชัดเจน

การสื่อความหมายเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้การสอนประสบความสำเร็จได้ การสื่อความหมายของผู้สอนโดยการใช้คำพูด การเขียน การแสดงกิริยาอาการ การแสดงออกทางสีหน้าเหล่านี้ ผู้สอนจะต้องสื่อความหมายให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจหรือแปลความหมายได้อย่างถูกต้องตรงตามความประสงค์ของผู้ส่งความหมาย ในบางครั้งผู้เรียนไม่สามารถเข้าใจการสื่อความหมายของผู้สอน เนื่องจากสำนวนการพูดไม่มีความชัดเจน คลุมเครือ ไม่คุ้นเคยกับน้ำเสียง สำนวนที่ใช้ของผู้ส่งความหมาย

หรือบรรยากาศรอบชั้นเรียนไม่ส่งเสริมการสื่อความหมายที่ดี เช่น มีเสียงอื่นๆรบกวน เป็นต้น

การดำเนินการสอนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องสนใจการสอนของตนเองว่าผู้เรียนจะสามารถเข้าใจการสื่อความหมายหรือไม่ ดังนั้นเมื่อสอนไปสักระยะหนึ่งจึงควรหยุดการสอนชั่วคราว และถามความเข้าใจของนักเรียน ซึ่งอาจจะให้นักเรียนบางคน หรือทั้งชั้นช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้สอนไปแล้ว ซึ่งจะเป็นการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน และแก้ไขความเข้าใจของนักเรียนให้ถูกต้องด้วย

นอกจากการสื่อความหมายให้แก่ผู้เรียนในด้านการพูดแล้ว การฟังก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ผู้สอนควรฟังคำตอบจากนักเรียนด้วยความสนใจ ทบทวนคำตอบของนักเรียนโดยการสรุป และถามย้ำให้แน่ชัดว่าเป็นคำตอบที่นักเรียนต้องการจะตอบ เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้สอนเข้าใจการสื่อความหมายของนักเรียน

9. ใช้คำถามที่เหมาะสม

การถามและใช้คำถามที่ดีและเหมาะสม เป็นส่วนหนึ่งของการสอนที่มีประสิทธิภาพ การถามคำถามในชั้นเรียนจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียนรู้ได้เช่นเดียวกัน การถามคำถามที่ดี ที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนต้องสนใจที่จะคิดค้นหาคำตอบตลอดเวลาของการเรียน อย่างไรก็ตามแนวทางที่ตั้งคำถามที่เหมาะสม ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่อไปนี้คือ

1. ถามได้ตรงตามจุดประสงค์ ซึ่งในบางครั้งอาจจะใช้คำถามเพื่อถามความรู้ความจำของนักเรียน เป็นคำถามพื้นฐาน (Lower-level) สำหรับคำถามที่ต้องการให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น สามารถเปรียบเทียบ สรุปข้อคิดเห็น คิดวิเคราะห์ได้ จะเป็นคำถามในระดับที่สูงขึ้นมา (Higher-level)

2. ใช้คำถามที่ชัดเจน นักเรียนสามารถเข้าใจได้ว่าผู้สอนต้องการให้นักเรียนตอบคำถามในแนวใด การใช้คำถามที่กำกวม ไม่ชัดเจน หรือถามคำถามเป็นจำนวนมากในหลายๆด้าน จะทำให้นักเรียนสับสน และไม่สามารถตอบคำถามในแนวทางที่ถูกต้องได้

3. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน การใช้คำถามที่ดีนั้นจะทำให้นักเรียนสนใจที่จะตอบได้อย่างถูกต้องและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนในชั้นเรียน การที่นักเรียนตอบคำถามผิดและไม่สนใจที่จะตอบคำถาม ผู้สอนจะต้องพิจารณาทบทวนใช้คำถามใหม่ ซึ่งอาจจะใช้คำถามที่ไม่ชัดเจนก็ได้

4. เว้นระยะเวลาให้นักเรียนตอบ เมื่อถามคำถามไปแล้วควรเว้นระยะเวลาเพื่อให้นักเรียนได้คิดหาคำตอบ หรือเรียกให้นักเรียนคนอื่นตอบคำถามอีกครั้งหรือตั้งคำถามใหม่ การเว้นระยะเวลาดังกล่าวนั้น ส่วนใหญ่แล้วครูจะตั้งคำถามในระดับสูง (Higher - level)

10. เสริมกำลังใจให้นักเรียน

การเสริมกำลังใจให้นักเรียน โดยการกล่าวชมเชย และให้รางวัลในช่วงเวลา และสถานการณ์ที่เหมาะสม จะสามารถสร้างเสริมบรรยากาศที่ดีในการเรียนได้ ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และเป็นการสนับสนุนพฤติกรรมที่เหมาะสมของนักเรียน อย่างไรก็ตามวิธีการเสริมกำลังใจนักเรียนแบบหนึ่งอาจจะเหมาะสมและได้ผลดีสำหรับนักเรียนบางคน และอาจจะไม่ได้ผลเลยสำหรับนักเรียนอีกคนหนึ่งก็ได้ ซึ่งในกรณีนี้ ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษา เข้าใจ รู้จักลักษณะนิสัย ความต้องการของนักเรียนด้วยและหาวิธีการอื่นเพื่อเสริมกำลังใจให้นักเรียนได้ตรงตามความต้องการ

จุดประสงค์ของการเสริมกำลังใจนักเรียน ซึ่งอาจจะเป็นการกล่าวชมเชย ให้รางวัล หรือวิธีการอื่นๆนั้น มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนประพฤติ ปฏิบัติ หรือมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป การเสริมกำลังใจของผู้สอนให้นักเรียน ควรจะมีลักษณะเป็นธรรมชาติ แบบง่ายๆ ไม่ต้องยุ่งยากมากนัก และให้นักเรียนในห้องรับรู้ เช่น อาจจะกล่าวชมเชยนักเรียนที่ตอบคำถามได้ถูกต้อง จะดีกว่าการให้ของรางวัลเฉพาะคน หรือกล่าวชมเชยอย่างมากเกินไป นักเรียนจะรู้สึกว่าจะไม่มีความจริงใจได้ ดังนั้นการกล่าวชมเชยนักเรียนเป็นการเสริมกำลังใจชนิดหนึ่ง ซึ่งผู้สอนควรจะต้องคำนึงถึงในเรื่องต่อไปนี้

1. กล่าวชมเชยในลักษณะธรรมดาๆ แบบธรรมชาติ ตามความเป็นจริง ไม่มากเกินไป
2. พูดด้วยน้ำเสียงที่แสดงความจริงใจ
3. ควรระบุพฤติกรรมที่ดีของนักเรียนในการกล่าวชมเชยนั้นๆ
4. ในบางครั้งควรกล่าวชมเชยนักเรียนเป็นการส่วนตัว ซึ่งนักเรียนบางคนอาจจะอายเมื่อผู้สอนกล่าวชมเชยต่อหน้าเพื่อน
5. กล่าวชมเชยนักเรียน เมื่อนักเรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี เป็นการสนับสนุนและเสริมกำลังใจ ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น
6. ควรใช้คำพูดในหลายๆรูปแบบ ไม่ควรพูดเหมือนกันทุกครั้ง

7. ควรกล่าวชมเชยนักเรียนโดยใช้คำพูดพร้อมๆกับน้ำเสียง การแสดงสีหน้า หรือ ใช้การแสดงกิริยาประกอบ (nonverbal)

11. จัดบทเรียนให้มีการฝึกปฏิบัติ

การฝึกปฏิบัติหรือการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ และ เรียนรู้เนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น ทั้งนี้รวมถึงการให้การบ้านแก่นักเรียนในปริมาณที่เหมาะสมกับ ความสามารถของนักเรียนด้วย แนวทางการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด มีดังต่อไปนี้

1. แบบฝึกหัดควรมีหลายรูปแบบ และหลากหลาย โดยเฉพาะรูปแบบใหม่ๆ จะ ทำให้นักเรียนไม่รู้สึกลำบาก
2. การมอบหมายภาระงานให้นักเรียนทำ ควรมีเป็นระยะๆ ไม่ควรให้มากจนเกินไป หรือต่อเนื่องกันตลอดเวลา
3. ผู้สอนควรชี้แจงภาระงานให้นักเรียนทำ หรือตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนที่จะ ให้นักเรียนทำด้วยตนเองอย่างอิสระ

12. ติดตามงานและประเมินความเข้าใจของนักเรียน

ในระหว่างดำเนินการสอน ผู้สอนจะต้องคอยสังเกต หรือประเมินความเข้าใจ ของนักเรียน เพื่อให้ทราบว่านักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาใหม่ หรือสิ่งที่สอน ทั้งนี้โดยการ ถามคำถาม หรือถามนักเรียนทั้งหมดโดยรวมเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนไปแล้ว ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอน ทราบระดับความเข้าใจของนักเรียนว่ามีมากน้อยแค่ไหน หรือยังเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับ เนื้อหาวิชาที่เรียนไป ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้สอนปรับแนวการสอน หรือวิธีการสอนในรูปแบบ ใหม่ อาจจะยกตัวอย่าง อธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนขึ้น หรือใช้อุปกรณ์ การสอน เพื่อช่วยเสริมความเข้าใจ

13. สรุปบทเรียนในท้ายชั่วโมง

การสรุปบทเรียนเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการสอน ทั้งนี้ นักเรียนบางคน อาจจะจำบทเรียนได้ดี เมื่อผู้สอนสรุปบทเรียนในท้ายชั่วโมง ดังนั้นในการจัดทำแผนการ สอน การสรุปบทเรียนควรเป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องกำหนดไว้ในแผนการสอน การสรุปบท เรียนนั้น ผู้สอนอาจจะให้นักเรียนออกมาทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้วให้เพื่อนๆฟัง แก้ไขข้อ ผิดพลาด และเสริมความเข้าใจบางตอนให้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้การสรุปท้ายบทเรียนยัง เป็นแนวทางในการเชื่อมโยงความคิด และเนื้อหาวิชาที่จะเรียนในบทเรียนต่อไป สร้าง

ความสนใจให้แก่ นักเรียน ทำให้นักเรียนได้เห็นภาพของการเรียนรู้ และเนื้อหาวิชาที่ได้เรียนไปแล้วมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาที่กำลังเรียนรู้ และเนื้อหาวิชาที่จะเรียนต่อไป

14. ประเมินผลการสอนของตนเอง

ผู้สอนที่เอาใจใส่ต่อการสอน และมีประสิทธิภาพจะสนใจในการประเมินการสอนของตนเอง ซึ่งการประเมินการสอนของตนเองโดยวิธีการง่ายๆ ก็คือการถามคำถามตนเองดังนี้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาวิชา ตรงตามที่คุณสอนต้องการให้เรียนหรือไม่
2. ผู้สอนจะทราบได้อย่างไรว่า ผู้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองได้เรียนไปแล้ว
3. การสอนของคุณสอนในวันนี้ดำเนินไปด้วยดีหรือไม่ นักเรียนมีความสับสนต่อการเรียนหรือไม่และผู้สอนจะสามารถกำจัดความสับสนของนักเรียนได้อย่างไรสำหรับการสอนในครั้งต่อไป

ในบางครั้งผู้สอนอาจจะเขียนคำตอบของคำถามข้างต้นไว้ในช่องหมายเหตุของบันทึกการสอน หลังการสอนเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อประเมินผลการสอนของตนเอง และเป็นแนวทางสำหรับปรับปรุงการสอนของตนเองในครั้งต่อไปให้ดีขึ้น ซึ่งผู้สอนอาจจะปรับปรุงแนวการสอน จัดลำดับความสำคัญของเนื้อหาวิชา หรือจัดเตรียมอุปกรณ์การสอน เพื่อให้การสอนในครั้งต่อไปประสบความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น

ลักษณะของครูในอุดมคติ

ครูในอุดมคติจะต้องสนใจ เอาใจใส่ผู้เรียน มีความใฝ่รู้ มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู และสามารถดำเนินการสอน หรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ของแผนการเรียน หรือหลักสูตร และเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องรู้จักวิธีการสอน การดำเนินการสอน การตัดสินใจ การเลือกใช้ และมีทักษะในการสอน เพื่อให้การดำเนินการสอนบรรลุตามเป้าหมายได้ ดังนั้นครูในอุดมคติจะต้องมีทักษะที่เกี่ยวกับการสอน และความสามารถในด้านต่างๆต่อไปนี้

1. มีความรู้ดี (Knowledge) ผู้สอนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา นักเรียน หลักสูตร วิธีการสอน อิทธิพลต่างๆที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งมีความรู้เกี่ยวกับทักษะ และความสามารถในการสอนของตนเอง

2. มีความสามารถในการจัดเตรียมและวางแผนการสอน (Lesson planning) ผู้สอนจะต้องศึกษาหลักสูตร จุดมุ่งหมาย และนำมากำหนดเป็นจุดประสงค์สำหรับการสอนในแต่ละคาบเวลา ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน

3. มีความสามารถในการตัดสินใจ (Decision-making) ผู้สอนจะต้องมีความสามารถใช้วิจารณญาณในการคิด ตัดสินใจเพื่อหาวิธีการให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ได้รับผลทางการศึกษาสูงสุด ก่อนและระหว่างการการเรียนการสอน รวมทั้งเมื่อการเรียนการสอนนั้นเสร็จสิ้นลง

4. มีความสามารถในการสอนและดูแลชั้นเรียน (Action and classroom management) ผู้สอนจะต้องมีความสามารถในด้านพฤติกรรมการสอน การนำเสนอบทเรียนให้เป็นที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถแสดงออกมาให้เห็นได้อย่างชัดเจน เพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถควบคุมเวลาในระหว่างการสอนเพื่อให้การสอนนั้นๆดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกัน ระหว่างกิจกรรมต่างๆที่ผู้สอนจัดขึ้นในชั้นเรียน

5. มีทักษะการสอน (Teaching skill) หมายถึงความสามารถในการเตรียมการสอน ดำเนินการสอน ถามคำถาม กระตุ้น และเสริมกำลังใจผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสนใจ เกิดการเรียนรู้ และเข้าใจเนื้อหาวิชา หรือบทเรียนที่ครูสอนอยู่ได้อย่างรวดเร็วรวมทั้งมีความสามารถในการประเมินผลการเรียน และประเมิน ผลการสอนของตนเอง เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการสอนของตนเองในครั้งต่อไปได้

6. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (Relationship) ผู้สอนจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู แสดงความเอาใจใส่ และให้ความสนใจผู้เรียนอย่างจริงจัง ขอมรับฟังความคิดเห็น การพูด และการตอบคำถามของผู้เรียน รวมทั้งสนใจพฤติกรรมการณ์ของผู้เรียน ความก้าวหน้าในการเรียน มากกว่าคุณลักษณะส่วนตัวของผู้เรียน

7. มีความเป็นระเบียบวินัย (Discipline) ผู้สอนควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ดูแลและเอาใจใส่ผู้เรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยที่ดีงาม คอยดักเตือน แก้ไข และสั่งสอนผู้เรียนให้มีความประพฤติดี ไม่ละเลยพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดลักษณะนิสัยที่ไม่ดีแก่ผู้เรียนในภายหน้า หรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน ต่อเพื่อนนักเรียนด้วยกัน

ทักษะของครูในการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วยทักษะการสอนที่สำคัญของครูและความสัมพันธ์ของทักษะที่ต่อเนื่องกัน ทั้งนี้เพื่อให้ครูสามารถดำเนินการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะต้องเริ่มตั้งแต่ก่อนการเข้าชั้นเรียนหรือก่อนการสอน ในระหว่างการสอน และหลังจากการสอนเสร็จสิ้นแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้การสอนของครูบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งสามารถดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

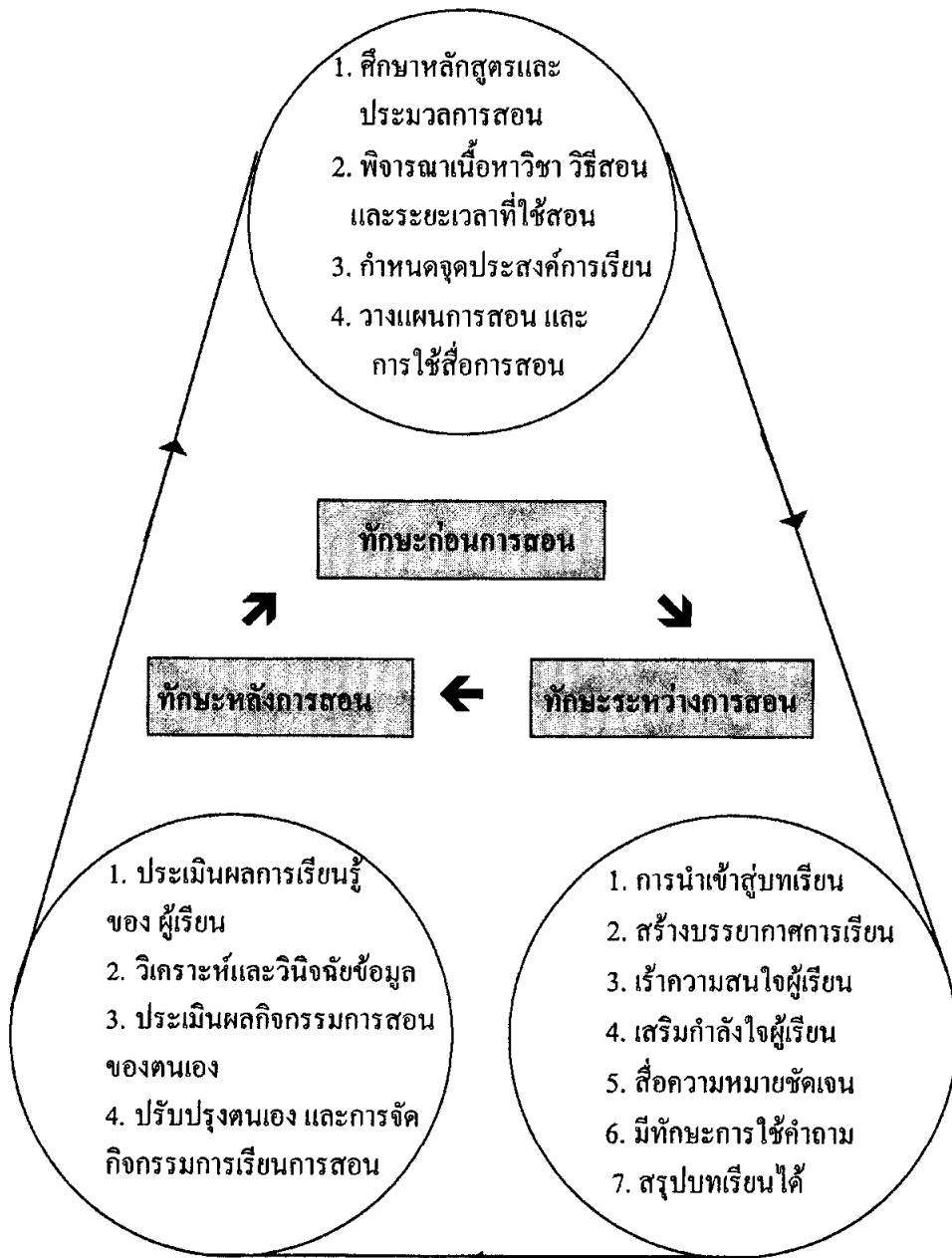
การดำเนินการสอนที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วยทักษะของครูในการสอนซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. **ทักษะก่อนการสอน** หมายถึงการที่ครูต้องศึกษาหลักสูตร และประมวลการสอน การพิจารณาเลือกเนื้อหาวิชา และระยะเวลาที่ใช้ในการสอนการกำหนดจุดมุ่งหมายและจุดประสงค์ของการสอน สำหรับการสอนในเทอมหนึ่งๆ ในแต่ละหน่วยการสอน และในแต่ละคาบเวลาของการสอน รวมทั้งการวางแผนการสอน การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดเตรียมเนื้อหาวิชา และการใช้สื่อการสอน

2. **ทักษะระหว่างการสอน** ผู้สอนจะต้องมีทักษะในการจัดและเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาให้แก่ผู้เรียน มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสนใจกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสามารถในการเสริมแรง กระตุ้นและสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งมีทักษะในการใช้คำถาม ให้ผู้เรียนรู้จักการรักษากฎ ระเบียบ และวินัยในชั้นเรียน และสามารถสรุปบทเรียนได้

3. **ทักษะหลังการสอน** หมายถึงการมีความรู้เกี่ยวกับจุดประสงค์ของการทดสอบและแบบทดสอบ มีทักษะในการประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน ประเมินผลกิจกรรมการสอนและความสามารถในการสอนของตนเอง สามารถวิเคราะห์และวินิจฉัยข้อมูลต่างๆได้ เพื่อนำมาปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นต่อไป

แผนภูมิทักษะของครูในการสอน

การพัฒนาทักษะการสอน

การพัฒนาทักษะการสอนของครูเพื่อให้การดำเนินการสอนในชั้นเรียนประสบความสำเร็จ ผู้สอนจะต้องมีความสามารถในด้านต่างๆต่อไปนี้ประกอบ

1. ความสามารถในการจัดทำแผนการสอน ประกอบด้วย

- แผนการสอนจะต้องชัดเจนเหมาะสม และสอดคล้องกับจุดประสงค์

- การพิจารณาเนื้อหาวิชา และการเลือกใช้วิธีสอนจะต้องสอดคล้องกับความสนใจ วัย และความพร้อมของผู้เรียน
- บทเรียนที่เตรียมไว้สำหรับการสอนจะต้องเชื่อมโยงกับบทเรียนที่ได้เรียนไปแล้ว และบทเรียนที่จะเรียนต่อไปได้อย่างเหมาะสม
- อุปกรณ์การสอน แหล่งความรู้ในรูปแบบต่างๆ จะต้องจัดเตรียมไว้อย่างเหมาะสม รวมทั้งอยู่ในสภาพที่ดีสามารถนำไปใช้ได้ทันที
- การกำหนดแผนการสอน จะต้องจัดเตรียมกิจกรรมการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน สภาพแวดล้อม และให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน

2. มีความสามารถในการนำเสนอบทเรียน ประกอบด้วยทักษะต่อไปนี้คือ

- ผู้สอนจะต้องมีบุคลิกดี แสดงความมั่นใจในระหว่างการดำเนินการสอน
- มีความสามารถในการสอน สามารถอธิบายได้ชัดเจน ตรงตามความต้องการของผู้เรียน
- ใช้คำถามหลายๆรูปแบบ และถามคำถามได้ครอบคลุมเนื้อเรื่องที่สอน
- สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน
- เอาใจใส่และสนับสนุนความคิดเห็นของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความรู้
- มอบงานให้ผู้เรียนทำได้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน
- สามารถนำอุปกรณ์การสอนต่างๆมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความสามารถในการดำเนินการสอน ประกอบด้วย

- เริ่มต้นการสอนในชั้นเรียนได้อย่างน่าสนใจ และสามารถทำให้การสอนดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกันตลอดชั่วโมงการสอน
- ผู้เรียนให้ความสนใจต่อการสอน และสามารถสังเกตความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้
- ให้ผู้เรียนได้รู้ผลความก้าวหน้าในการเรียนในทันที เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น
- จัดเวลาหรือช่วงเวลาสำหรับการดำเนินกิจกรรมได้อย่างพอเพียง และเหมาะสม

- ปรับแผนการสอนให้เหมาะสม ในระหว่างการดำเนินการสอนได้ในทุกๆ ส่วน
- ใช้วิธีการสรุปบทเรียนอย่างมีประสิทธิภาพในตอนท้ายชั่วโมง

4. การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ประกอบด้วย

- ผู้สอนจะต้องสนับสนุน และกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจสิ่งที่จะต้องดำเนินการเรียนและการสอน
- บรรยากาศในห้องเรียนจะต้องมีลักษณะของการมอบหมายงานให้ผู้เรียน และผู้เรียนจะทำงานแบบสบายๆ ไม่เคร่งเครียดและมีความเป็นระเบียบอยู่ในตัวของมันเอง
- ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องมีความเคารพ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน คำแนะนำของผู้สอนในเรื่องใดก็ตามจะเป็นการสร้าง และทำให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นมากขึ้น
- สภาพบรรยากาศภายในห้องเรียนจะต้องช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างสะดวก

5. การประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน

- ให้คะแนนการทำงานของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอน และงานที่บ้าน รวมทั้งคืนงานให้แก่ผู้เรียนภายในเวลาที่เหมาะสม
- จุดประสงค์ของการประเมินผลการเรียนรู้และความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งการให้ผลย้อนกลับในทันที ซึ่งอาจจะเป็นการให้ข้อเสนอแนะ หรือช่วยแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนนั้น นอกจากจะเป็นการวิเคราะห์ความสามารถของผู้เรียน และแก้ไขข้อบกพร่องแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น รวมทั้งผู้เรียนจะสามารถทำงานได้อย่างเหมาะสม และถูกต้อง
- วิธีการประเมินผลควรใช้หลายรูปแบบ รวมทั้งการประเมินผลระหว่างการเรียนรู้ และการประเมินผลเรียนภายหลังการสอนในเรื่องนั้นเสร็จสิ้นลง
- ผลของการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนจะสามารถนำมาใช้เพื่อประเมินความยากของเนื้อหาวิชาที่เรียน และความสามารถในการสอนของผู้สอนด้วย

การพัฒนาทักษะการสอนของผู้สอนนั้น ขึ้นอยู่กับความพยายามของผู้สอนที่จะศึกษา และมีประสบการณ์ในด้านการสอนที่เพียงพอด้วย ซึ่งผู้สอนควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. หมั่นศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอน รวมทั้งเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้อง สังเกตการสอนของเพื่อนครูด้วยกัน สังเกตการสอนของตนเองว่ามีทักษะการสอนในเรื่องใดบ้างที่ยังเป็นข้อบกพร่องอยู่ และควรจะดำเนินการอย่างไรเพื่อให้การดำเนินการสอนของตนเองได้ผลสูงสุด

2. พยายามฝึกฝนทักษะการสอนของตนเองอย่างสม่ำเสมอในชั้นเรียน ปรับปรุงและแก้ไขวิธีดำเนินการสอนในชั้นเรียน รวมทั้งทักษะในด้านต่างๆของผู้สอน

3. ประเมินผลการสอนของตนเอง เปรียบเทียบกับการสอนในแต่ละครั้ง รวมทั้งพิจารณาข้อแตกต่างระหว่างการสอนที่คิดว่าตนเองสอนได้ดีที่สุด กับการสอนครั้งอื่นๆ และพิจารณาในรายละเอียดเหล่านั้น รวมทั้งพิจารณาผลการประเมินการสอนจากผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน ในด้านการดำเนินการสอน แนวคิด และพฤติกรรมการสอนของตนเองด้วย

การพัฒนาทักษะการสอนของครูจะประสบความสำเร็จได้มากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับความสนใจ แรงกระตุ้น หรือการเสริมกำลังใจให้แก่ตนเอง เนื่องจากความสนใจ และความพยายามของครูในด้านการสอน การเสียสละเวลาในการเตรียมการสอน ของครูแต่ละคนจะแตกต่างกัน ผู้สอนส่วนใหญ่จะดำเนินการการสอนในแต่ละวันในลักษณะของการทำงานเป็นกิจวัตรประจำวัน ซึ่งไม่เป็นการปรับปรุงการสอนให้ก้าวหน้า หรือแตกต่างไปจากเดิม อย่างไรก็ตามแนวคิดการดำเนินการสอนในปัจจุบันได้แตกต่างไปจากเดิมมาก เนื่องมาจากความก้าวหน้าทางด้านการสื่อสาร และเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งทำให้ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาแนวคิดใหม่ๆ ปรับปรุงวิธีการสอน รวมทั้งการใช้สื่อการสอน เพื่อให้การดำเนินการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร และความสนใจของผู้เรียน